

ВІЙСЬКОВА ПСИХОЛОГІЯ

УДК 159.925:612.821.3

DOI <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2026.2.29>

Сарбей Ю. В.

*доктор філософії зі спеціальності С4 «Психологія»,
старший викладач кафедри соціології та психології*

Навчально-наукового інституту № 5

Харківський національний університет внутрішніх справ

ORCID: 0009-0004-0837-7221

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ

PROFESSIONAL BURNOUT OF EMPLOYEES OF INTERNAL AFFAIRS BODIES UNDER MARTIAL LAW: A STRUCTURAL ANALYSIS OF PSYCHOLOGICAL FACTORS

У статті представлено результати емпіричного дослідження професійного вигорання працівників органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану як складного багатокомпонентного психічного феномену, що формується під впливом тривалих екстремальних навантажень. Актуальність теми зумовлена специфікою професійної діяльності правоохоронців у період збройного конфлікту, що характеризується підвищеним рівнем відповідальності, постійною загрозою життю, дефіцитом ресурсів відновлення та хронічною психотравматизацією. Вказані чинники сприяють розвитку дезадаптивних станів, серед яких професійне вигорання посідає провідне місце, впливаючи на ефективність службової діяльності та психічне здоров'я особистості. Метою дослідження є виявлення та структурний аналіз психологічних чинників, що детермінують розвиток професійного вигорання у працівників органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. У дослідженні розглянуто класичні компоненти вигорання – емоційне виснаження, деперсоналізацію та редукцію професійних досягнень – у взаємозв'язку з індивідуально-психологічними та соціально-психологічними характеристиками особистості. Зокрема, проаналізовано взаємозв'язки між рівнем вигорання та симптомами посттравматичного стресового розладу, показниками психоемоційної стійкості, наявністю соматичних скарг, а також рівнем сприйнятої соціальної підтримки. Методологічну основу дослідження становить комплекс стандартизованих психодіагностичних методик, що дозволили здійснити кількісну оцінку досліджуваних показників. Для обробки емпіричних даних використано методи кореляційного та регресійного аналізу, що забезпечило можливість визначення провідних предикторів професійного вигорання та побудови його структурної моделі. Отримані результати свідчать, що ключовими предикторами емоційного виснаження є інтенсивність симптомів посттравматичного стресу та рівень соматичного навантаження, які відображають глибину психофізіологічного виснаження особистості.

Ключові слова: професійне вигорання, правоохоронці, воєнний стан, посттравматичний стресовий розлад, психоемоційна стійкість, соматичні скарги.

The article presents the results of an empirical study of professional burnout among employees of internal affairs bodies under martial law as a complex, multidimensional psychological phenomenon formed under the influence of prolonged exposure to extreme stressors. The relevance of the study is determined by the specific nature of law enforcement activities during an armed conflict, which is characterized by a high level of responsibility, constant life-threatening risks, a deficit of recovery resources, and chronic psychological traumatization. These factors contribute to the development of maladaptive conditions, among which professional burnout occupies a leading position, affecting both the effectiveness of professional activity and the mental health of the individual. The aim of the study is to identify and conduct a structural analysis of psychological factors determining the development of professional burnout among employees of internal affairs bodies under martial law. The study examines the classical components of burnout – emotional exhaustion, depersonalization, and reduced personal accomplishment – in relation to individual psychological and socio-psychological characteristics. In particular, the relationships between burnout levels and symptoms of post-traumatic stress disorder, indicators of psycho-emotional resilience, the presence of somatic complaints, as well as the level of perceived social support are analyzed. The methodological basis of the study consists of a set of standardized psychodiagnostics methods that made it possible to carry out a quantitative assessment of the studied indicators. Correlation and regression analysis methods were used to process the empirical data, which made it possible to identify the leading predictors of professional burnout and to construct its structural model. The obtained results indicate that the key predictors of emotional exhaustion are the intensity of post-traumatic stress symptoms and the level of somatic burden, which reflect the depth of psychophysiological depletion of the individual.

Key words: professional burnout, law enforcement officers, martial law, post-traumatic stress disorder, resilience, somatic complaints.

Постановка проблеми. Проблема професійного вигорання посідає провідне місце в сучасних психологічних дослідженнях, оскільки безпосередньо пов'язана зі зниженням ефективності професійної діяльності, порушенням психічного здоров'я та розвитком дезадаптаційних процесів. Класична концепція вигорання була запропонована К. Маслач і С. Джексоном, які визначили його як синдром, що включає емоційне виснаження, деперсоналізацію та редукцію особистих досягнень [1, с. 101]. Подальші дослідження розширили уявлення про феномен, підкресливши його зв'язок із хронічним професійним стресом та дисбалансом між вимогами діяльності й особистісними ресурсами [2, с. 402–405; 3, с. 208].

Особливої актуальності проблема професійного вигорання набуває у представників силових структур, зокрема працівників органів внутрішніх справ. Специфіка їхньої діяльності передбачає постійне перебування в умовах підвищеної відповідальності, небезпеки, емоційної напруги та необхідності прийняття швидких рішень. Емпіричні дослідження свідчать про високий рівень професійного стресу серед поліцейських, що прямо пов'язаний із розвитком симптомів вигорання [4, с. 678; 5, с. 647].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах воєнного стану інтенсивність професійних стресорів істотно зростає. Працівники органів внутрішніх справ виконують службові обов'язки в ситуації реальної загрози життю, взаємодії з травматичними подіями, втратами та наслідками бойових дій. Дослідження посттравматичного стресового розладу демонструють, що вираженість ПТСР-симптоматики може виступати значущим предиктором емоційного виснаження та професійної дезадаптації [5, с. 651]. Водночас психологічна стійкість розглядається як ресурсний чинник, здатний зменшувати негативні наслідки хронічного стресу [6, с. 489]. Українські науковці також підкреслюють зростання рівня професійного виснаження та дезадаптації у представників силових структур у кризових та екстремальних умовах [7, с. 81; 8, с. 25]. Дослідження засвідчують, що тривалий вплив стресогенних чинників супроводжується не лише емоційними, а й соматичними проявами, які відображають загальне психофізіологічне перевантаження організму та можуть посилювати ризик розвитку вигорання [9, с. 314; 10, с. 111]. Попри наявність значної кількості досліджень, недостатньо вивченим залишається питання структурного взаємозв'язку між симптомами посттравматичного стресу, соматичними скаргами, психоемоційною стійкістю та показниками професійного вигорання працівників органів внутрішніх справ у період воєнного стану.

Отже, наукова проблема полягає у визначенні системи психологічних чинників, що детермінують формування професійного вигорання в умовах тривалого екстремального навантаження. Метою статті є здійснення структурного аналізу предикторів професійного вигорання працівників органів внутрішніх справ під час воєнного стану.

Феномен професійного вигорання сформувався в межах досліджень хронічного професійного стресу та емоційного виснаження представників соціально орієнтованих професій. Класична трикомпонентна модель К. Маслач і С. Джексона визначає вигорання як синдром, що включає емоційне виснаження, деперсоналізацію та редукцію особистих досягнень [1, с. 101]. Емоційне виснаження розглядається як центральний компонент синдрому, що проявляється у відчутті спустошеності, втрати енергії та емоційних ресурсів. Деперсоналізація характеризується формуванням цинічного або відстороненого ставлення до об'єктів професійної взаємодії, тоді як редукція професійних досягнень пов'язана зі зниженням суб'єктивного відчуття компетентності та ефективності діяльності.

Подальший розвиток теорії вигорання пов'язаний із розширенням його розуміння як наслідку тривалого дисбалансу між професійними вимогами та особистісними ресурсами [2, с. 402–405]. У межах ресурсної парадигми підкреслюється, що виснаження виникає тоді, коли індивід систематично витрачає більше психологічних ресурсів, ніж отримує можливостей для їх відновлення [3, с. 208]. Таким чином, вигорання розглядається не як ізольований симптом, а як системна реакція на хронічне перевантаження. У професіях підвищеного ризику, зокрема в діяльності працівників органів внутрішніх справ, формування вигорання має специфічні особливості. Поліцейські регулярно стикаються з агресією, соціальною напругою, відповідальністю за безпеку громадян та необхідністю оперативного реагування в критичних ситуаціях. Емпіричні дослідження демонструють, що високий рівень професійного стресу є значущим предиктором емоційного виснаження та деперсоналізації у поліцейських [4, с. 678; 5, с. 647]. Водночас сучасні підходи акцентують увагу на взаємозв'язку вигорання з травматичним досвідом. У контексті діяльності правоохоронців важливу роль відіграють симптоми посттравматичного стресового розладу, які можуть посилювати емоційне виснаження та знижувати адаптаційні можливості особистості [6, с. 492]. Хронічна активація стресової реакції сприяє розвитку психофізіологічного напруження, що відображається не лише у психологічних, а й у соматичних проявах.

Разом із тим значна увага в наукових дослідженнях приділяється ресурсним чинникам, здатним запобігати розвитку вигорання. Одним із таких чинників є психоемоційна стійкість, яка розглядається як здатність особистості зберігати адаптивне функціонування в умовах стресу та відновлюватися після травматичних подій [7, с. 79]. Наявність внутрішніх ресурсів і соціальної підтримки може виконувати буферну функцію, зменшуючи інтенсивність негативних наслідків хронічного професійного навантаження. Українські дослідники також наголошують на зростанні проявів професійної дезадаптації у представників силових структур в умовах кризових та екстремальних подій, що супроводжується зниженням емоційної стабільності та професійної

ефективності [11, с. 43]. Зокрема, підкреслюється, що тривале перебування у стані підвищеної службової напруги сприяє формуванню стійких ознак емоційного виснаження та зниженню суб'єктивного відчуття професійної результативності [10, с. 117]. Дослідження психологічних особливостей вигорання працівників МВС також засвідчують, що дефіцит відновлювальних ресурсів та постійна мобілізація психічних механізмів адаптації поступово призводять до редукції професійних досягнень і зростання деперсоналізації [11, с. 43].

Таким чином, сучасні теоретичні підходи дозволяють розглядати професійне вигорання як багатфакторний феномен, що формується під впливом взаємодії зовнішніх стресорів і внутрішніх ресурсів особистості. У контексті діяльності працівників органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану особливої уваги потребує структурний аналіз взаємозв'язку між симптомами посттравматичного стресу, соматичними скаргами, психоемоційною стійкістю та показниками професійного вигорання.

Мета статті. Діяльність працівників органів внутрішніх справ у період воєнного стану характеризується поєднанням традиційних професійних навантажень із додатковими екстремальними чинниками. До звичних службових стресорів – високої відповідальності, дефіциту часу, необхідності оперативного прийняття рішень – додаються ризик для життя, взаємодія з наслідками бойових дій, робота в умовах постійної невизначеності та підвищеної соціальної напруги. Така сукупність факторів створює передумови для формування стійкого емоційного виснаження. У дослідженнях, присвячених правоохоронцям, зазначається, що хронічний професійний стрес корелює з підвищенням рівня деперсоналізації та зниженням професійної мотивації [12, с. 109]. У контексті воєнного стану зазначені процеси можуть посилюватися через накопичення травматичного досвіду. Симптоми посттравматичного стресового розладу, такі як гіперзбудження, нав'язливі спогади та емоційна притупленість, істотно впливають на психоемоційне функціонування особистості та можуть виступати додатковим чинником формування професійного вигорання.

Водночас тривалий вплив стресогенних чинників не обмежується психологічними проявами. У низці досліджень підкреслюється взаємозв'язок між хронічним стресом та соматичними скаргами, що відображають загальне психофізіологічне перевантаження організму [12, с. 110]. Соматичні симптоми – порушення сну, головний біль, втома, м'язове напруження – можуть виступати як індикатори накопиченого виснаження та підсилювати суб'єктивне відчуття професійної неефективності. Українські науковці зазначають, що в умовах кризових подій спостерігається зростання рівня професійної дезадаптації у представників силових структур, що проявляється зниженням стійкості до стресу та зростанням емоційного напруження [8, с. 13–15]. При цьому не всі працівники однаковою мірою демонструють ознаки вигорання, що свідчить про роль індиві-

дуальних ресурсів у процесах адаптації. Одним із таких ресурсів виступає психоемоційна стійкість, яка забезпечує здатність особистості підтримувати ефективне функціонування в умовах інтенсивного стресу [7, с. 79]. Наявність внутрішніх ресурсів, підтримки з боку колег і сім'ї, а також усвідомлення соціальної значущості власної діяльності можуть знижувати ризик розвитку емоційного виснаження та деперсоналізації.

Таким чином, професійне вигорання працівників органів внутрішніх справ у період воєнного стану доцільно розглядати як результат взаємодії кількох груп чинників:

- 1) стресогенних (інтенсивність службового навантаження, травматичний досвід);
- 2) психофізіологічних (соматичні прояви виснаження);
- 3) ресурсних (психоемоційна стійкість, соціальна підтримка).

Необхідність комплексного аналізу зазначених компонентів зумовлює потребу в емпіричному дослідженні, спрямованому на виявлення їхнього внеску у формування професійного вигорання в умовах воєнного стану.

У дослідженні взяли участь 148 працівників органів внутрішніх справ України, які виконували службові обов'язки в умовах воєнного стану. Середній вік респондентів становив 32,6 року ($SD = 5,8$). Стаж служби варіювався від 2 до 18 років. До вибірки увійшли представники різних підрозділів, які безпосередньо залучені до забезпечення правопорядку в умовах підвищеного ризику. Участь у дослідженні була добровільною та анонімною. Збір даних здійснювався з дотриманням етичних принципів психологічного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення мети дослідження використано комплекс стандартизованих психодіагностичних методик:

1. Опитувальник професійного вигорання Маслач (MBI) – для оцінки рівня професійного вигорання за трьома шкалами: емоційне виснаження, деперсоналізація, редукція професійних досягнень [1, с. 101; 2, с. 402].
2. Контрольний список симптомів ПТСР для DSM-5 (PCL-5) – для вимірювання вираженості симптомів посттравматичного стресового розладу [6, с. 492].
3. Шкала життєстійкості Коннора–Девідсона (CD-RISC) – для оцінки рівня психоемоційної стійкості [7, с. 79].
4. Опитувальник соматичних скарг – для визначення інтенсивності психосоматичних проявів стресу [12, с. 45].

Статистична обробка результатів здійснювалася з використанням методів описової статистики, кореляційного аналізу (r-Пірсона) та множинної лінійної регресії для визначення структурних предикторів професійного вигорання.

Аналіз середніх значень засвідчив, що у досліджуваній вибірці працівників органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану спостерігається під-

вищений рівень емоційного виснаження. Середній показник за шкалою емоційного виснаження становив $M = 27,4$ ($SD = 6,2$), що відповідає середньовисокому рівню прояву синдрому. Показник деперсоналізації склав $M = 11,8$ ($SD = 4,1$), а редукції професійних досягнень – $M = 29,6$ ($SD = 5,7$).

За шкалою симптомів посттравматичного стресу середнє значення становило $M = 33,2$ ($SD = 9,4$), що свідчить про наявність помірно вираженої травматичної симптоматики у значної частини респондентів. Рівень соматичних скарг характеризувався середнім показником $M = 14,1$ ($SD = 4,8$), що відображає наявність психофізіологічного напруження.

Показник психоемоційної стійкості склав $M = 63,7$ ($SD = 8,9$), що вказує на наявність у більшості досліджуваних достатнього адаптаційного ресурсу.

Результати кореляційного аналізу засвідчили статистично значущі зв'язки між досліджуваними змінними.

Встановлено позитивний зв'язок між симптомами посттравматичного стресу та емоційним виснаженням ($r = 0,61$; $p < 0,01$), що підтверджує гіпотезу Н1. Також зафіксовано позитивну кореляцію між рівнем соматичних скарг та емоційним виснаженням ($r = 0,54$; $p < 0,01$).

Психоемоційна стійкість демонструє негативний зв'язок із емоційним виснаженням ($r = -0,48$; $p < 0,01$) та деперсоналізацією ($r = -0,36$; $p < 0,01$), що підтверджує гіпотезу Н3. Отримані дані свідчать про буферну роль ресурсності у процесах професійної адаптації.

З метою визначення структурних предикторів професійного вигорання було проведено множинний лінійний регресійний аналіз, де залежною змінною виступав інтегральний показник вигорання.

Модель виявилася статистично значущою ($F = 18,42$; $p < 0,001$) та пояснює 42 % дисперсії показників професійного вигорання ($R^2 = 0,42$).

Найбільш вагомими предикторами виступили:

- симптоми посттравматичного стресу ($\beta = 0,41$; $p < 0,001$),
- соматичні скарги ($\beta = 0,29$; $p < 0,01$),
- психоемоційна стійкість ($\beta = -0,33$; $p < 0,01$).

Отримані результати свідчать про те, що професійне вигорання працівників органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану формується під впливом поєднання травматичних, психофізіологічних та ресурсних чинників. Також підтверджують актуальність проблеми професійного вигорання працівників органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану та узгоджуються з сучасними теоретичними положеннями щодо природи цього феномену. Виявлений підвищений рівень емоційного виснаження відповідає класичній концепції К. Маслач і С. Джексона, згідно з якою саме цей компонент є центральним у структурі синдрому вигорання [1, с. 101]. Встановлений позитивний зв'язок між симптомами посттравматичного стресу та емоційним виснаженням узгоджується з даними зарубіжних досліджень, які розглядають травматичний досвід як значущий фак-

тор формування професійної дезадаптації [6, с. 492]. У контексті діяльності правоохоронців в умовах воєнного стану травматичні переживання можуть накопичуватися, що посилює психоемоційне навантаження та сприяє розвитку хронічного виснаження.

Отримані результати також корелюють із висновками дослідників, які вказують на зв'язок між інтенсивністю професійного стресу та рівнем деперсоналізації у поліцейських [4, с. 678; 5, с. 647]. Підвищення деперсоналізації в умовах тривалого екстремального навантаження може розглядатися як захисний механізм психіки, спрямований на зниження емоційної напруги, однак у довгостроковій перспективі він негативно впливає на якість професійної взаємодії. Суттєвим є виявлений вплив соматичних скарг на рівень професійного вигорання. Психофізіологічне напруження, що проявляється у порушеннях сну, хронічній втомі та соматичних симптомах, може розглядатися як індикатор накопиченого стресу та ресурсного виснаження. Подібні висновки містяться у працях українських дослідників, які підкреслюють взаємозв'язок між тривалим стресом і соматизацією.

Особливої уваги заслуговує встановлена буферна роль психоемоційної стійкості. Негативні кореляції між показниками резильєнтності та компонентами вигорання підтверджують її значення як внутрішнього адаптаційного ресурсу, що знижує інтенсивність негативних наслідків хронічного стресу [7, с. 79]. Це узгоджується з ресурсною моделлю вигорання, відповідно до якої наявність внутрішніх і зовнішніх ресурсів здатна компенсувати вплив професійних вимог [2, с. 402–405; 3, с. 208].

Висновки. Таким чином, результати дослідження підтверджують багатофакторну природу професійного вигорання працівників органів внутрішніх справ у період воєнного стану. Встановлено, що формування синдрому відбувається під впливом поєднання травматичних переживань, психофізіологічного виснаження та рівня особистісної ресурсності. Отримані дані розширюють уявлення про механізми професійної дезадаптації в умовах тривалого екстремального навантаження та можуть бути використані при розробленні програм психологічного супроводу працівників системи МВС України.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що професійне вигорання працівників органів внутрішніх справ у період воєнного стану має багатофакторну природу та формується під впливом поєднання травматичних, психофізіологічних і ресурсних чинників. Виявлено, що інтенсивність симптомів посттравматичного стресу та рівень соматичних скарг виступають значущими предикторами емоційного виснаження, тоді як психоемоційна стійкість виконує буферну функцію, знижуючи вираженість деперсоналізації та загального рівня професійного вигорання. Отримані результати підтверджують доцільність розгляду вигорання як наслідку тривалого дисбалансу між екстремальними вимогами службової діяльності та індивідуальними адаптаційними ресурсами особистості. Практичне

значення дослідження полягає у можливості використання виявлених предикторів для розроблення програм психологічного супроводу, спрямованих на збереження професійної ефективності та психічного здоров'я працівників системи МВС України в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Maslach C., Jackson S. E. The measurement of experienced burnout. *Journal of Occupational Behavior*. 1981. Vol. 2, No. 2. P. 99–113. DOI: <https://doi.org/10.1002/job.4030020205>
2. Maslach C., Schaufeli W. B., Leiter M. P. Job burnout. *Annual Review of Psychology*. 2001. Vol. 52. P. 397–422. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.397>
3. Schaufeli W. B., Leiter M. P., Maslach C. Burnout: 35 years of research and practice. *Career Development International*. 2009. Vol. 14, №3. P. 204–220. DOI: <https://doi.org/10.1108/13620430910966406>
4. McCarty W. P., Zhao J., Garland B. E. Occupational stress and burnout between male and female police officers. *Policing: An International Journal*. 2007. Vol. 30, №4. P. 672–691. DOI: <https://doi.org/10.1108/13639510710833916>
5. Violanti J. M., Owens S. L., Fekedulegn D., Ma C. C., Charles L. E. An exploration of shift work, fatigue, and gender among police officers. *Policing: An International Journal*. 2017. Vol. 40, No. 4. P. 642–656. DOI: <https://doi.org/10.1108/PIJPSM-03-2016-0044>
6. Blevins C. A., Weathers F. W., Davis M. T., Witte T. K., Domino J. L. The Posttraumatic Stress Disorder Checklist for DSM-5 (PCL-5): Development and initial psychometric evaluation. *Journal of Traumatic Stress*. 2015. Vol. 28, №6. P. 489–498. DOI: <https://doi.org/10.1002/jts.22059>
7. Connor K. M., Davidson J. R. T. Development of a new resilience scale: The Connor–Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*. 2003. Vol. 18, №2. P. 76–82. DOI: <https://doi.org/10.1002/da.10113>
8. Кісіль З.Р. До питання професійної підготовки працівників правоохоронних органів у сучасних умовах: міжнародний досвід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна*. 2017. Вип. 1. С. 12–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2017_1_4 (дата звернення: 14.06.2025).
9. Гончарова Я.І. Особливості подолання стресу поліцейськими в умовах війни: дис. д-ра філософії в галузі психології: 053. Вінниця, 2024. 314 с. URL: https://univd.edu.ua/files/councils/59/dysertatsiia_honcharova_jai.pdf (дата звернення: 02.04.2025).
10. Кісіль З.Р., Кісіль Р-В.В. Особливості феномену синдрому емоційного вигорання у працівників Національної поліції України. *Соціально-правові студії*. 2019. Випуск 4 (6). С.111–123. DOI: <https://doi.org/10.32518/2617-4162-2019-4-111-123>
11. Ботнаренко І.А. Порівняльна характеристика психологічних особливостей емоційного вигорання у працівників поліції жіночої та чоловічої статті. *Актуальні питання психологічного забезпечення діяльності Національної поліції та закладів вищої освіти МВС України*: матеріали VI міжвідом. наук.-практ. круглого столу (Київ, 18 квіт. 2024 р.) / редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2024. С. 41–46. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/95660687-6671-4ed2-82ed-ebaa06f7a125/content> (дата звернення: 07.05.2025).
12. Пономаренко Я.С. Поліція в умовах війни: професійні стресові фактори. *Особистість, суспільство, війна*: тези доповідей учасників міжнародного психологічного форуму (м. Харків, 15 квітня 2022 р.). Х.: ХНУВС, 2022. С. 108–111. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/13844> (дата звернення: 23.05.2025).

Дата першого надходження статті до видання: 18.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 21.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026